

PITANJA I ODGOVORI

JE LI PAUK KRSTAŠ HRVATSKI NAZIV?

Ivan Matoničkin, prof. u m. Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta, profesor zoologije u svojoj knjizi *Beskralješnjaci* ima za pauka *Araneus diadematus* hrvatski naziv pauk krstaš i kaže da traže od njega da taj naziv promijeni jer da nije hrvatski, nego da je srpski. Zbog onoga diadematus kaže da bi ga nazvao ukrasni pauk, ali ipak pita treba li to učiniti.

Teško je odgovoriti na prečac. Prvo što treba provjeriti jest: otkad se tako zove. Ako je taj naziv nastao poslije 1918. i to pod srpskim pritiskom, onda bi trebalo, ali ako nije, onda treba razmotriti jer su hrvatske osnove i krst i križ. Posegnemo li za prvim priručnikom u kojem možemo očekivati odgovor na to pitanje, a to je nezaobilazni Brodnjakov *Razlikovni rječnik srpskoga i hrvatskoga jezika* pod pauk nećemo naći ništa, pogledamo li pod krstaš, naći ćemo dosta, ali opet o pauku ništa. Ali naći ćemo da je riječ krstaš dobra hrvatska riječ u značenju brod i orao krstaš i da je ta osnova u nazivu ptice krstokljun omorikaš. Posumnjamo li u brod krstaš jer se to hrvatski kaže krstarica, opet nismo pobjegli od krsta. Uzmemo li kod krstarice za osnovu glagol krstariti, opet smo kod krsta. Postoje i biljke krstašice koje nisu križariće. Uzaludno nam je izbjegavati osno-

vu krst jer je, kao što vidimo, ne možemo izbjeći, a to onda znači da nije srpska. I nije. Pticu krstokljun nitko dosad nije doveo u pitanje.

Riječ krstaš u naših starijih pisaca dovoljno je potvrđena s apozicijom orao: ima je M. Divković 1611, J. Banovac 1747, A. Kačić 1759, G. Kolombatović 1880, D. Trstenjak, a J. Ettinger s podatkom da se govori u Slavoniji, S. Brusina s podatkom da se govori u Boki kotorskoj, od novijih pisaca upotrebljava je Tresić Pavičić, Alaupović, Šimunović, Begović, uz stijeg G. Martić, Šenoa, Kranjčević.

Krstaš kao apozicija uz pauk nema takvu proširenost, ali kad je krstaš dobra uz orao, dobra je i uz pauk. Potvrde nalazimo u Benešićevu *Hrvatsko-poljskom rječniku*, Zagreb, 1949, u *Fauni Evrope*, Ljubljana, 1981. u kojoj je sudjelovao I. Matoničkin, u *Velikom atlasu životinja*, Ljubljana–Zagreb, 1990. u kojoj nije sudjelovao I. Matoničkin.

Da bismo mogli potpuno biti sigurni, bilo bi potrebno istražiti sam naziv u hrvatskoj zoološkoj tradiciji, ali i ovo je dovoljno da možemo tvrditi da je naziv pauk krstaš hrvatski naziv i da ga ne treba mijenjati zbog puke sumnje da bi mogao biti srbizam. Tko želi trijebiti srbizme, mora biti potpuno siguran što su srbizmi, inače će trijebiti i hrvatske riječi te će hrvatskomu jeziku nanijeti samo štetu.

Stjepan Babić